

# Spørsmål og svar om jordkartlegging

*Her finner du oversikt over ofte stilte spørsmål knyttet til jordkartlegging.*

## Innhold

Hva er jordkartlegging? .....	1
Hvor utføres jordkartlegging?.....	2
Hva må jeg gjøre? .....	3
Hva blir resultatene? .....	4
Har du et spørsmål som ikke er besvart her?.....	4



## Hva er jordkartlegging?

### Hva er jordkartlegging?

Jordkartlegging er dokumentasjon og stedfesting av jordas egenskaper som ressurs. NIBIO har det nasjonale ansvaret for kartlegging av jordsmonn på dyrket mark (fulldyrka og overflatedyrka jord i henhold til Arealressurskart AR5).

### Hvordan kartlegger dere jorda?

Jordkartleggerne utfører arbeidet sitt etter standardiserte metoder ved hjelp av et jordbor, en felt-PC, en instruks og erfaring. Med jordboret tar kartleggeren stikkprøver av jord fra toppsjiktet og ned til en meters dybde. Her benyttes god kjennskap til jordsmonn for å vurdere jordas egenskaper. På felt-PC'en registrerer kartleggeren koordinater og de viktigste jordegenskapene. Etter flere prøveboringer og registreringer tegner kartleggeren inn yttergrensene for utbredelsen av jordtypen.

### Hvilke egenskaper ser dere på?

Egenskapene som vurderes er innhold av organisk materiale, kornstørrelsesfordeling (innhold av sand, silt og leir), grusinnhold, sjiktinndeling, naturlig dreneringsgrad, samt steinnhold og dybde til fjell og eventuelle tegn til bakkeplanering, påfylling og profilering. Når vi vurderer dreneringsgrad tar vi utgangspunkt i jordas naturlige evne til å kvitte seg med vann, og vi vurderer dermed ikke om det har blitt utført dreneringstiltak på arealet eller ikke.

### Hvem kartlegger jorda?

NIBIO har et lag med ti til tjue jordkartleggere som reiser landet rundt for å utføre feltarbeid hver vår og høst. Jordkartleggerne kommer fra hele landet, har god kjennskap til jordegenskaper og lang erfaring med feltarbeid. Ofte er jordkartleggerne samlet i lag på tre til seks personer i en kommune, men arealene fordeles og feltarbeidet utføres individuelt.



### **Når kartlegger dere jorda?**

Jordkartlegging foregår på våren og høsten utenfor den mest aktive vekstperioden. Under jordkartlegging beskrives de stabile egenskapene til jorda, slik at informasjonen i stor grad vil være tidløs og relevant uansett hvilket år dataene ble samlet inn. Kartlagte arealer vil dermed i utgangspunktet ikke besøkes igjen, med unntak av få kommuner der det har blitt utført et ekstra ajourføringsarbeid.

### **Hvorfor skal dere kartlegge jorda?**

Jordsmonnet er en av våre aller viktigste ressurser. Jordkartlegging er essensielt for å fatte kunnskapsbaserte beslutninger ved forvaltning av jordressursen, både innen agronomi, areal- og miljøplanlegging. Les mer om bruksnyttene av jordkartlegging [her](#).

## Hvor utføres jordkartlegging?

### **Hvor utføres jordkartlegging?**

Alt som er registrert som overflatedyrka eller fulldyrka mark i siste årsversjon av AR5 vil i utgangspunktet kartlegges, såfremt de ikke er mindre enn 2 daa og ligger adskilt fra andre arealer. Så lenge de er registrert som overflatedyrka eller fulldyrka mark, vil de bli kartlagt, i henhold til AR5 som tar utgangspunkt i et areals egenskaper og ikke i skjøtsel. Jorda kartlegges i hovedsak til et detaljnivå på maks én jordtypefigur per 10 daa. Les mer om størrelseskravene på arealer som skal kartlegges [her](#).

### **Hvorfor har dere ikke kartlagt et spesifikt område?**

Arealer kartlegges etter beste evne, men noen forhold kan gjøre at områder blir stående uten kartlegging. Det kan være; området er såpass gjengrodd at det må dyrkes opp igjen, området er mindre enn 2 daa og ligger adskilt fra andre arealer, eller området er utilgjengelig på grunn av beitedyr som ingen av kartleggerne anser at det er trygt å besøke. I samråd med lokal landbruksforvaltning vil enkelte arealer kunne bli nedprioritert fordi det ikke er kapasitet til å kartlegge absolutt alle fulldyrka og overflatedyrka arealer.

### **Hvor stort areal kartlegges?**

Gjennomsnittlig kartlegges 100 km<sup>2</sup> hvert år, fordelt på ulike kommuner. Ofte besøkes to til fire kommuner hver sesong. En jordkartlegger dekker i gjennomsnitt 200-250 daa hver dag.

### **Hvorfor kartlegger dere min kommune?**

Målet er at all dyrka jord i hele landet til slutt skal være kartlagt, i tråd med det nasjonale ansvaret NIBIO har fått fra Landbruks- og matdepartementet. Per i dag er rundt 60% av landets fulldyrka og overflatedyrka jord kartlagt og mange kommuner står i kø. Hvilke kommuner som får besøk et gitt år er et resultat av kommunenes ønsker og prioritering gjort i samarbeid med statsforvaltere.

## Hva må jeg gjøre?

### Hva må jeg gjøre?

Som bonde og eier av området som skal kartlegges, trenger du ikke å gjøre noe som helst. Se svarene under for flere detaljer.

### Må jeg være tilstede når dere kommer?

Nei, NIBIOs jordkartleggere kommer og går uten at du må være til stede. Det eneste jordkartleggeren trenger er tilgang til å gå over det nødvendige jordbruksarealet på egenhånd. Jordkartleggere vil dermed potensielt ha behov for å krysse gårdstun, ta seg gjennom grunder og i noen tilfeller parkere på eiendommen (biler gjenkjennes med NIBIO-skilt i ruta).

### Kan jeg være med på kartlegging av gården min?

Det er hyggelig å treffe gårdbrukere, som i mange tilfeller vil kjenne jorda de drifter godt. Det er derimot jordkartleggeren som har ansvaret for å utføre objektive, observasjonsbaserte vurderinger av jordas egenskaper. Jordkartleggeren må være svært konsentrert og det tillates ikke at gårdbrukeren deltar under kartlegging av området.

### Må jeg betale?

Nei, du må ikke betale for jordkartlegging. Jordkartleggingsprogrammet finansieres av Landbruks- og matdepartementet ettersom arbeidet forsterker kunnskapsgrunnlaget for arealforvaltning og ressursutnyttelse, både for jordbruket og for samfunnet.

### Vi er midt i våronna / høstinga, hva gjør vi?

Som bonde trenger du ikke ta hensyn til jordkartleggerens aktivitet. Jordkartleggerne bruker skjønn for å forstyrre jordbruket så lite som mulig. Dersom området gjødsles med husdyrgjødsel når jordkartleggeren er i området vil jordkartlegginga utføres noen dager seinere. Dersom tresking enda ikke er unnagjort når jordkartleggeren kommer på høsten etterstreber vi å utsette kartlegging på dette området.

### Vi har dyr på beite, er dette et hinder?

Så lenge kartleggeren anser det som trygt å gå inn til beitedyrene, vil kartlegging fortsette uten problemer. NIBIOs kartleggere er vare på å holde grunder lukket. Dersom det går okse eller husdyr ingen av kartleggerne er trygge på, vil området ikke bli kartlagt.

### Hva skjer hvis vi sier nei til jordkartlegging?

Det er din rett som eier av området å reservere deg fra kartlegging. Da vil ikke eiendommen bli kartlagt. Bruksnyttene ved kartene i Kilden vil dermed ikke gjelde den spesifikke eiendommen. Hvis det på et senere tidspunkt ønskes jordkartlegging likevel, må grunneier betale for arbeidet. Det er ingen garanti for at dette lar seg gjennomføre ettersom det er stor etterspørsel etter jordkartlegging og plan for hvilke kommuner som skal kartlegges hvilket år, [allerede er lagt](#). Så lenge kartleggeren får beskjed i god tid vil området ikke oppsøkes eller kartlegges. Dersom vi får beskjed i samme tidsmoment som vi er ute, vil resultatene fra det spesifikke området slettes umiddelbart. Vi gjør ikke endringer dersom noen skulle motsi seg kartlegging i etterkant av det avsluttede arbeidet i kommunen. Kommunen sender ut informasjon om kartlegging og frist for å reservere seg i forkant av kartleggingen.

## Hva blir resultatene?

### Hva blir resultatene?

Jordkartlegginga er grunnlag for kartlag som publiseres på Kilden (klikk [her](#) for å komme til kartportalen). Se svarene under for flere detaljer.

### Tar dere med dere jordprøver?

I hovedsak vurderer jordkartleggeren jordtype ute i felt og tar ikke med seg jord til videre analyse på laboratoriet. I tilfeller med representativ, utbredt jord eller i tvilstilfeller vil vi allikevel ta noen prøver som sendes inn til laboratoriet for å kvalitetssikre vurderingene gjort i felt. Disse resultatene vil ikke publiseres.

### Hva får jeg vite om jorda i etterkant?

Informasjon fra jordkartleggingen publiseres i ulike temakart på jordsmonnfanen på Kilden, NIBIOs kartløsning på internett. Dette kartet er åpent for alle og kan besøkes på [kilden.nibio.no](https://kilden.nibio.no). Sentrale temakart her er f.eks. innhold av organisk materiale, tekstur i plogsjiktet, naturlig dreneringsgrad og vekstpotensialkart (gras, korn og grønnsaker).

I etterkant av publikasjon på Kilden vil kommunen få tilbud om å arrangere et informasjonsmøte i samarbeid med NIBIO om kartenes bakgrunn og bruksområder. Informasjonsmøtene er ofte åpne for både forvaltning, landbruksrådgivning, bondeorganisasjonene og gårdbrukere selv, og er en god plattform for å stille spørsmål og gi innspill. Kommunen vil kunne informere om et eventuelt planlagt informasjonsmøte.

### Hvor lang tid tar det før resultatene kommer?

Ofte vil resultatene fra en kommune publiseres på Kilden året etter jordkartleggingen ble avsluttet, stort sett før påske. Gårdbrukeren vil ikke varsles direkte når resultatene er klare, men kommunen vil få beskjed og kan velge å dele denne nyheten med kommunens innbyggere via deres nettsider.

### Vi skal fylle på jord / nydyrke i etterkant av jordkartlegginga. Blir dette oppdatert?

Nei, jordkartlegging er i utgangspunktet en engangsvurdering. Ettersom det er jordas stabile egenskaper som dokumenteres, vil kommuner sjeldent besøkes igjen. Unntakene er viktige landbruksområder som ajourføres dersom det er mange tiår siden det sist ble kartlagt.

### Hva er bruksnyttene ved kartene i Kilden?

Informasjon fra kartleggingen brukes i hovedsak av offentlig forvaltning. I tillegg benytter også landbrukets rådgivningstjeneste, konsulenter, bønder og forskere seg av informasjonen. Les mer om bruksnyttene av jordkartlegging [her](#).

## Har du et spørsmål som ikke er besvart her?

Gå tilbake til temasiden vår for ekstra informasjon, eller ta kontakt med [solve.stiauren@nibio.no](mailto:solve.stiauren@nibio.no) dersom du har andre spørsmål.